

ภาษาและความเป็นจริงในคัมภีร์เต๋าต่ออิง และคัมภีร์อวงจื่อ

นางสาวศรีญา อรุณขจรศักดิ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาปรัชญา ภาควิชาปรัชญา
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

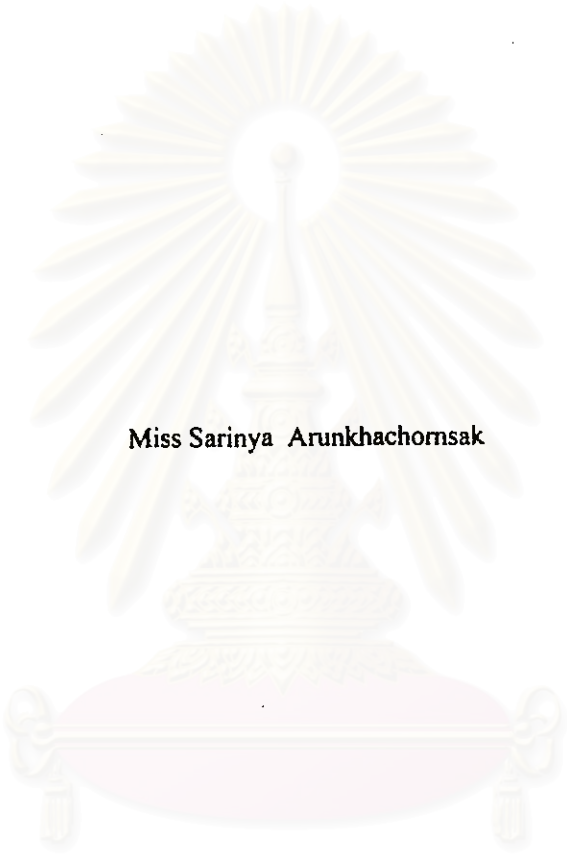
ปีการศึกษา 2542

ISBN 974-333-826-8

ลิขสิทธิ์ของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 19209049

LANGUAGE AND REALITY IN THE *TAO TE CHING* AND *CHUANG TZU*

Miss Sarinya Arunkhachomsak

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts in Philosophy

Department of Philosophy

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 1999

ISBN 974 – 333 – 826 – 8

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ภาษาและความเป็นจริงในคัมภีร์เต๋าเต๋อจิงและคัมภีร์จวงจื้อ

โดย

นางสาวศรีญา อรุณขจรศักดิ์

ภาควิชา

ปรัชญา

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. สุวรรณ สถาอานันท์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว. คัลยา ดิงศภัทย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ศาสตราจารย์ปรีชา ช่างขวัญยืน)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุวรรณ สถาอานันท์)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมภาร พรมทา)

ศรัญญา อรุณขรศักดิ์ : ภาษาและความเป็นจริงในคัมภีร์เต๋าเต๋อจิง และคัมภีร์อวงจื่อ
(LANGUAGE AND REALITY IN THE *TAO TE CHING* AND *CHUANG TZU*)
อ. ที่ปรึกษา : รศ. ดร. สุวรรณมา สถาอานันท์ , 161 หน้า. ISBN 974 - 333 - 826 - 8.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและความเป็นจริงในลัทธิเต๋า และได้แย้งทศนะที่ตีความว่าคัมภีร์เต๋าเต๋อจิงและคัมภีร์อวงจื่อเป็นวิมตินิยมทางภาษา จากการศึกษาได้ข้อสรุปว่าคัมภีร์เต๋าเต๋อจิงมองว่าการกำหนดนามคือการทำให้สิ่งที่นามบ่งถึงมีสถานะและคงที่ตายตัว แต่ความเป็นจริงหรือ “เต๋า” เป็นกระบวนการของการแปรเปลี่ยนไปมาระหว่าง “การมีสถานะ” และ “การไร้สถานะ” ดังนั้นภาษาจึงไม่สามารถเป็นกระบอกที่สะท้อนความเป็นจริงได้ นาม “เต๋า” จึงเป็นเพียงนามสมมติเท่านั้น ส่วนคัมภีร์อวงจื่อมองว่าภาษามีข้อจำกัดและแปรเปลี่ยนได้ตามข้อกำหนดของสังคม อีกทั้งความเป็นจริงก็แปรเปลี่ยนลื่นไหลเป็นกระแสต่อเนื่องไม่มีการ “เริ่มต้น” และ “สิ้นสุด” ดังนั้นคัมภีร์อวงจื่อจึงมองภาษาเป็นเหมือน “อาคันตุกะ” ของความเป็นจริง แสดงว่าภาษาสามารถบ่งถึงความเป็นจริงได้ แต่ไม่แน่นอนคงที่ เพราะภาษาเพียงแวะเวียนมา และก็ต้องจากความเป็นจริงไป

แม้ลัทธิเต๋ามองว่าภาษาไม่สามารถสะท้อนความเป็นจริงหรือ “เต๋า” ได้ แต่ไม่ได้หมายความว่าภาษาไม่สามารถเป็นเครื่องมือนำไปสู่ความรู้และวิถีที่แท้ได้เลย จนต้องละทิ้งการใช้ภาษาไป ลัทธิเต๋ามุ่งเน้นวิพากษ์วิจารณ์ “แนวทาง” หรือ “จารีต” การใช้ภาษาตามขนบความเชื่อเดิมหรือแบบขงจื้อ มากกว่าจะเสนอให้ละทิ้งการใช้ภาษา คัมภีร์เต๋าเต๋อจิงมองว่าเราสามารถกำหนดภาษาเพื่อสื่อความรู้และความเป็นจริงได้ แต่การใช้ภาษานั้นจะต้องสอดคล้องกลมกลืนกับวิถีชีวิตของผู้คนในสังคม ส่วนคัมภีร์อวงจื่อมองว่าเราสามารถใช้เวลาสื่อถึงความรู้และความเป็นจริงเป็นได้ แต่ต้องตระหนักไว้ในข้อจำกัดของภาษา และฝึกฝนจนบรรลุภาวะที่ “ลืมถ้อยคำ”

ภาควิชา ปรัชญา
สาขาวิชา ปรัชญา
ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิติศศรัญญา อรุณขรศักดิ์.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาสุวรรณา สถาอานันท์.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

3971797922 : MAJOR PHILOSOPHY

KEY WORD: *TAO TE CHING* AND *CHUANG TZU* / LANGUAGE AND REALITY /
LINGUISTIC SKEPTICISM / CHINESE PHILOSOPHY

SARINYA ARUNKHACHORNSAK : LANGUAGE AND REALITY IN THE
TAO TE CHING AND *CHUANG TZU*. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF.
SUWANNA SATHA-ANAND , Ph. D. , 161 pp. ISBN 974 – 333 – 826 – 8.

This thesis proposes arguments against the prevalent interpretation of *Tao Te Ching* and *Chuang Tzu* as advocating linguistic skepticism. This study concludes that in the *Tao Te Ching*, naming freezes that which is named into a fixed being with definite meaning. But reality or “Tao” is the process of becoming between “being” and “non-being”. Therefore, language is not able mirror reality. The name “Tao” is just a makeshift description. In the *Chuang Tzu* language is regarded as inherently limited and is constantly transformed in and through human conventions. Moreover, reality is continuous process of change without “a beginning” or “an end”. Accordingly, in the *Chuang Tzu* language is like a “guest” of reality. This indicates that language can point to reality but it is not permanent because language just shows up, and then it slip away from reality.

Even though Taoism regards that language can not reflect reality or “Tao”, it does not mean that language can not be a means through which knowledge can be acquired to the extent that language use must be abandoned. Taoism critically examines the Confucian theory of language rather than abandoning the use of language. In the *Tao Te Ching* language can be used to communicate the truth, but it must be used in harmony with the way of people in society. In the *Chuang Tzu* language can be used to communicate knowledge and reality, but we need to realize the limitation of language and we must practice until achieving a state of “verbal forgetfulness”.

ภาควิชา ปรัชญา
สาขาวิชา ปรัชญา
ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิติกร.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากการสนับสนุนและความช่วยเหลือจากรองศาสตราจารย์ ดร. สุวรรณมา สถาอานันท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆ ในการเขียนวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นอกจากนี้ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ ภาควิชาปรัชญา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาให้

ขอขอบคุณพี่ชายที่เป็นธุระเรื่องคอมพิวเตอร์ในการพิมพ์วิทยานิพนธ์

ขอบคุณความเอื้อเฟื้อของ “พี่ชาย” และ “พี่กิติ” ที่ผู้แทนคดีให้หยิบยืมหนังสือในการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งคอยให้กำลังใจและให้คำปรึกษาทุกครั้งยามมีปัญหา

ขอบคุณกำลังใจจาก “พี่รัตน์” และ “พี่โจ” ที่เข้าใจผู้วิจัยมากที่สุดถึงความยากลำบากในการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งกำลังใจพิเศษจาก “ท่าน”

ขอบคุณพี่ๆ และกัลยาณมิตรจากชมรมอาสาพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกท่าน ที่คอยถามถึงความคืบหน้าของวิทยานิพนธ์ และให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีในทุกโอกาส แม้ว่าทุกคนต่างต้องแยกย้ายดำเนินชีวิตของตน แต่มิตรภาพที่มีอยู่ถึงปัจจุบัน เป็นส่วนหนึ่งของสิ่งดีๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตของผู้วิจัย

ขอบคุณโชคชะตาที่ทำให้รู้จักกับพี่ๆ น้องๆ ในภาควิชาปรัชญา ความจริงใจและความเปิดกว้างทางความคิดของทุกคน ทำให้มิตรภาพงอกเงยจนถึงทุกวันนี้

ขอขอบคุณอุปสรรคและความโดดเดี่ยวในการเขียนวิทยานิพนธ์ ที่เป็นบทพิสูจน์ถึงความความคิด ความสามารถ และความอดทน ทำให้ผู้วิจัยได้รู้จักตัวเอง และพัฒนาตนมากยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ “เด็ย” กับ “แม่” ที่ให้การสนับสนุนผู้วิจัยจนประสบความสำเร็จถึงทุกวันนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่	
1. บทนำ.....	1
-ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา.....	1
-วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
-ขอบเขตการวิจัย.....	2
-ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
-ขั้นตอนและวิธีการวิจัย.....	3
2. ภาษาและความเป็นจริงในทัศนะของขงจื้อ.....	4
-การถกเถียงประเด็นภาษาและความเป็นจริงในปรัชญาจีนยุคคลาสสิก.....	5
-ทัศนะเกี่ยวกับภาษาและความเป็นจริงของขงจื้อ.....	10
-ประวัติชีวิตของขงจื้อ.....	10
-ข้อเสนอทางปรัชญาของขงจื้อ.....	11
-ความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและความเป็นจริงกับการจัดระเบียบสังคม.....	18
3. ภาษาและความเป็นจริงในคัมภีร์เต๋าเต๋อจิง.....	31
-เกี่ยวกับคัมภีร์เต๋าเต๋อจิงและผู้รจนาคัมภีร์.....	32
-ข้อเสนอทางปรัชญาในคัมภีร์เต๋าเต๋อจิง.....	36
-แนวคิดเรื่อง “การ ไม่กระทำ” กับข้อเสนอเรื่องการใช้ภาษาของมุนขู่.....	50
-คัมภีร์เต๋าเต๋อจิง กับการตีความเป็นวิมตินิยมทางภาษา (linguistic skepticism).....	61
-ความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและความเป็นจริง กับการไม่เป็นวิมตินิยมทางภาษา.....	71
4. ภาษาและความเป็นจริงในคัมภีร์จวงจื้อ.....	88
-เกี่ยวกับจวงจื้อและคัมภีร์จวงจื้อ.....	88
-ลักษณะพื้นฐานข้อเสนอทางปรัชญาในคัมภีร์จวงจื้อ.....	93
-ทัศนะและข้อวิจารณ์ของจวงจื้อเกี่ยวกับการใช้ภาษาของมุนขู่.....	102
-การตีความจวงจื้อเป็นวิมตินิยมทางภาษา.....	122
-ความสัมพันธ์ระหว่างภาษา ความรู้ และความเป็นจริงในคัมภีร์จวงจื้อ.....	135

5. บทสรุป.....	151
รายการอ้างอิง.....	155
ประวัติผู้วิจัย.....	161

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย